

S.E.S.

Resim : LEOPOLD—LEVY

Yazısı üçüncü sahifede

Şiir hakkındaki yazılara dair

Melih Cevdet

Şiir, bilhassa onun yaratıcısı, olmasınlar tarafından, ne kadar muhtelif ve acııp şekilde izah ediliyor. Acaba şiirin ne olduğunu söylemek için bu türlü izahlara müracaat edenler var mıdır? Ben o yazıları her okuyuşumda şaşırıyorum. Fakat bu halimi şüphe ve isyan takip ediyor. Şaire yol göstermek veya kariye şiiri öğretmek isteyenler — en iyi niyetle düşünüldüğü zaman — şiire hizmet etmek maksadıyla hareket ediyorlar değil mi? Ben ise zannediyorum ki, şaire kariye yaklaşmasını tezis için

şairlerden cebri veya dâha umumi olarak şiirin ta k d im i hususunda gösteren her türlü dâhiyane faaliyet, o iki insanın arasında açtıkları bu güzel insan sesine, onu tarif ve tahrif ederek, verilmesi deşetli surette meşkül, çirrengiz bir mahiyet veriyor. Şiirin sıratına yaklaşan bütün tefsirler ve izahlar kaldırılmalı ve tesis edilmek isteyen şiir ilmi yok edilmelidir. Çünkü asırlardanberi, şiirin, muntazam ve yorucu bir tahsil ve terbiyeye ihtiyaç gösteren bir san'at haline getirilmesi onu haktan uzaklaştırıyor, diğer bazı san'atlarda da olduğu gibi münevverlerin ve müreffehlerin bir eğlencesi yapıyor.

Bu iş şüphesiz her iki tarafın himmetiyle böyle olmuştur. Yani san'atkar da anlaşılması ancak müayyen bir terbiye ile kabil olabilen sözleri söylemiştir.

Evet, şiiri küçük bir sınıfı tahsis etmek için elden gelen her şey yapılmıştır. Ona alfâmelikler karıştırılmış, Allah ile ölümle büyük insanî hislerle uğraşmak vazifesi verilmiştir. O, yalnız asil insanların duyabileceği harikülâde ince hislerin terennümüne alet olmuştur.

Şiir okadar kıymetli bir matâ haline getirilmiştir ki, ondan vukula bahsedilen insan, paranankine benzer bir kuvvet ve hâkimiyete sahip olur. Bir yazımda aynı fikri okumuş adamın okunamamış istismarı şeklinde anlatmışım. Aramızda, küçük gördüğü halktan hürmet bekleyen şairlere raslarsanız gülmeyiniz. Çünkü onlar halkın bilmediği anlamadığı bir şiire sahiptirler. Gururları bundandır.

Szdece okumuşların san'atı olan şiir! Bundan

Devamı ikinci sahifede

Leopold Levy Hakkında

Yusuf Ahıska

Dört senedenberi Güzel Sanatlar Akademisinde resim profesörü olarak bulunan Bay Leopold Levy'yi tanıtmak istiyorum. Kendisiyle bir mülakat yapmak istedim; ve bu maksatla yapmış olduğum yenilikleri ve ne gibi neticeler aldığını kendisine sordum. Belki tevazudan yani, herkesin ittifakla kabul ettiği gibi, resimimize verdiği yükselişi bizzat kendisi anlatmak istemediğinden, belki de hakikat olarak, bu hususta idarece söz söylemeye mezun olmadığını söyledi.

Böyle olunca, Bay Leopold'un şahsiyeti ve san'atı hakkında birkaç söz söylemeyi ve resimlerini basmak suretile bir fikir vermeyi uygun buldum. Eserlerini görmek ve fotoğraflarını çekirmek için bana Ağacamiinde eski Ermeni Katolik patrikhane binasının en üst katında tuttuğu atelyesine müsyen bir saatte randevu verdi. Bir basketbol kapalı salonu kadar geniş atelyesinin duvarları tablo dolu idi. Burada vaktile Ermeni Katolik ruhani heyeti davaları halledermiş. Bukadar mukaddes bir yerin haysiyetini düşürmek istemediğinden şimdiki Ermeni patriği arasında L. Levy'nin bu atelyesine gelir, tetfiş edermiş. Burada gördüğü nü'lerin eski havaya bozup bozmadığına endişe ile bakarmış. Ne çare ki, para meselesi her şeyi hallediyor.

L. Levy'nin atelyesi hususî bir sergi de sayılır. Bu hususî sergileri, resimlerini bazan dostlarına göstermek istediği zaman yapar. Yoksa, resimlerini gözünün önünde, hiç bulundurmamak istemez. Bir gün beraber çıktığımız evinde, duvarda asılı duran tek bir tablosun zevkle bakarken, neden bolca tablo ile duvarların dolu olmadığını sordum. «Eserlerimi seyredince beni geri götürdüklerini hissediyorum. Halbuki yapılmış yapılmıştır. Yeni yeni mevzular aramak ve yeni yeni eserler vermek lâzımdır» dedi. Bu aramaktan hiç bir mesale onu alıkoymaz.

Güzel Sanatlar Akademisine getirilmesi kendisinin kültürlü ve düşünceli bir şahıs olmasındandır. Bugün başkalarını tenvir etmeye de yarıyan beyin hamulesi onun sanatkarlık ruhuna ağırlık vermektir. Bu ruh her zaman o hamule ile hareket edebilmektedir. Onun için yaptığı resimler ruha derin ve akılcı ıhtalidir. Duygularını kendine mahsus kuvvetli teknikle gösterebilir. Manzuralarında insanın kanına hitap eden derin bir lirizma vardır. Şiirin esasî lirizma olduğuna göre L. Levy kuvvetli bir şairdir. Manzara, insan ve cansız şeylerin realitesini her kuvvetli sanatkar gibi idrak ederek yapıyor. Kuvvetle ifade edilmiş bu realiteler önünde insan heyecanlanıyor. Paris'te açmış olduğu sergilerde bilhassa karakter portrelerle tanınmıştır. Mecmuamızın kapağına bastığımız resim burada yaptığı muvaffakiyetli portrelerden biridir.

B. Shaw'un dediği gibi, insan ruhunu hakkile anlamak ve onu ifade etmek için bir ressam ancak elli senece yetişebilir. L. Levy'nin bu olgunluk devresinde olduğu portrelerden görülmektedir.

Levy geldiğindenberi birçok vesilelerle kendisinden ve getirdiği yenilikten

Leopold Levi: Maçka sirtlarından manzara

Leopold Levi: Atelye önünde

Leopold Levi: Piyer Loti kahvesinden manzara

bahsulundu. Bilhassa yetiştirdiği ilk talebelerinin geçen seneki sergisinde sanatten anılan muhtelif muharrirlerimizin yazılarını aşağıya çıkarmayı münaasip bulduk.

Tan gazetesinde Abidin Dino:

Leopold Levy talebelerine öğrenmek istedikleri şeyi yani hürriyeti öğretti. Başboş ve rasgele değil; metodlu bir san'at çilesinden sonra.

Şahsiyetleri baltalamaktansa, sanat reçeteleri vermektense, miskin bir taklidî zümreyi yetiştirmektense L. Levy yaşadıkları dünyayı görebilecek, tefahş edebilecek, değiştirebilecek bir gençliğe yardım etti. L. Levy'nin mensup olduğu nesil, harpten evvel kalıplara karşı türlü coşkunluklar yapmış ve ekseriya yapmaktaki ıktifa etmiştir.

L. Levy talebelerine san'at esaretine karşı bir silâh vermekle kalmadı, eski hakiki kıymetlere karşı hürmet ve yeniyi kurmak gayretini telkin etti. L. Levy'ye teşekkür ederiz.

Kendisi de, zannederim, teslim eder ki, bu muvaffakiyet toplu olarak genç neslin gayretleriyle yogurulmuştur.

Tekâmüle müktedir olan, tekâmülü isteyenler, hazırlayanlar ve bekleyenler bir tarafa, diğer tarafta «hakiki yenilik hissinden» mahrum paslanmış kafalar.

Bu iki cepheyi san'atımızın her kolunda zorebilirsiniz.

Sergide Akademi müdürü Burhan 1938 senesi akademiinde ıslahat yapılrken modern san'atı menleketimize sokmak için kendisine Fransada hocalık teklif edilen L. Levy'yi profesör olarak getirdiklerini sergiyi açış nutkunda bahsetti.

Bu sergide bir gazeteci arkadaş da bizzat Levy'nin söylediklerini şöylece kaydediyordu:

«Bütün mesele şahsiyetini, şevkini, imannı kaybettirmeden gençliği tecrübe ve teknik sahibi kılmaktır. Sanata hile karıştırılmamalıdır. Resim sanatında el, asla güzel tecrübesini aşmamalıdır. Hoca, talebeyi mevzuu esir değil, bilâkisi hâkim olmalı algıtmalıdır.»

L. Levy buraya ilk geldiği zaman bir sergi açmıştı. Bu sergi için yazdığı «...larda Peyamı Sefanım Levy hakkında söylediklerini aşağıya çıkarıyorum:

«... Leopold Levy'nin evvelki gün açılan sergisinde, yalnız elliden fazla eseri değil, bu asırdaki Fransız resminin bütün iddialarını ve tekâmül merhalelerini de bir arada teşhir etmiştir. Luvrden aldığı kıyak dersten tutun, asrının hiç bir tesirine lâkayıt ve bigâne kalmıyan sanatkar, içinde her eski kıymetin ve her inkişâbın ayrı ayrı ürpermelerini duyarak, bütün eserlerinde, yaşamaıya lâyak bir sentez aramış görünüyör. Bu, maziine lâkayıt kalmıyarak, zamanın bütün temayüllerini de içine aldıktan sonra, hepsini aşmak ve şahsiyetinin farıkası içinde kendini yakalamak iradesidir. Onun için eserlerinde birbirinden çok farklı ifade nevileri var.

L. Levy buraya metod getirmiş oldu (Devamı evvelki sahifede)

Alışamadım

Bu dünya ne tuhaf
Alışamadım bir türlü denize
Beş kıtaya, insan sesine
Her gün yeniden düşünüyorum hepsini
Alışamadım desem doğrudur ellerime.

Melih Cevdet

İskele

Denize baksam
Kayığın hakkı kalır
Ağaca baksam, bulutun.
Peki ya iskele?

Oktaç Rifat

Herkesin Gecesi

Yumruğunu gösterme işçi kardeş,
Görmeyim gözyaşını vâlide,
Ne dâlırsın öyle güzel daktilo,
Beni rahat bırak küçük dilenci,
Ne gelir ki elimden sizin için;
Benim de dertlerim bitmez söylesem!
O kadar çok ki etrafta karanlık,
Herkesin gecesi kendine yeter.

Cahit Sıtkı Tarancı

Resim: NEŞET

Bizim Sokak

Ve peykelere serilen manav
Kavunları okuyor uykusunda
Üzümler olgun
Kadim konaklar sağlam
Nerdeyse gün doğacak
Müezzin uyanacak
Aynı sokakta kocayan bekçi
Fikirler beyan edecek
Gece hakkında.

Cahit Saffet

Resim: KEMAL SÖNMEZLER

118 No. lu Ev

I

Bu evin her odasında
Bir düşüncem vardır,
Her penceresinde
Gözetlediğim bir kız.

Kitaplarımı bu evde okudum.
Aşklarımı bu evde bitirdim.
Bu evde geldi
Aklıma yolculuk etmek.

II

Bu evin insanlarını tanırım.
Oturdukları odayı
Ve sobayı tanırım.

Ve ekmeıklarını yoğururum,
Suyunu çekerim,
Teşilerini götürürüm,
Fırına.

III

Bu evin insanları uzulür
Düşüncelerimden;
Şair olduğumu
Bu evin insanları bilir.

Salâh Birsel

Resim: NURİ İYEM

Bilseniz ki Ben

Hâlâ gemi direklerinden mi bahsedeceğim?
Türküsünü mü dinleyeceğim,
Tayfaların ve denizin?

Bilseniz ki ben
Bir apartmanlar şehrinde yaşarım
Ömrüme bir defa olsun,
Bir sabah ansızın
Denize açılmadım.

Ne Tuhaf

Ne tuhaf ömrümün sonuna kadar
Kelimelerle yaşamam.

Ağaçtan çok ağaç sözünü
Denizden çok deniz sözünü
Sevmem.

Halbuki bir sabah erken uyanınca
Balkone çıkmak da güzel.

Sabahaddin Kudret

Olan Olmuş

Billür bardakları kırıldı çocukluğumun,
Altmışaltı bilmem diye beni selâmlamadı
Tahtarevalli oynadığımız çocuklar...

Çarşı bozulmuş, dönmez olmuş...
Değen durmuş, atı ölmüş ceddim...
Beş vakit namaz gine eksik olmamış evden
Adak adanmış, hesabı cari kapanmış,
Elde helâl olanı kalmış.

Üç aylıklar bekleniyor üç bölümlü hanede
Ama gine koyun koyuna Allahla
Dedem, ninem ve Adil.

Cahit Saffet

Kiracı

Bir karım bir de çocuğum olsa.
Ve bir de başımı sokacak
Minnacık evim.
Bu kocaman dünyada,
Bütün ömrümce kiracı yaşamak
Sıkacak beni...

Gece

İçime şarkılar dolar
Yabancı bir şehirden haber gelir
Bağırır sarhoşlar alabildiğine.

Ve yağmur kesilir farkına varmaksızın...

Rüştü Onur

Resim: MÜMTAZ YENER

HİKAYE

Siyasiler

Yusuf Ahıskalı

— Ooo. Buyurun, Hoca Hanım. Ne iyi ettiniz de geldiniz. diye evin kızı 14 yaşlarındaki Sadiye tam karşısında oturan komşuları Hoca hanımı karşıladı Hoca hanım güler yüzle oda kapısına giderken Sadiye:

— Şaziye ablam nerede? diye sordu. Şaziye Hoca hanımın büyükçe kızı idi. Bu sırada Hoca hanım oda tokmağını çevirmiş içeri girmiş bulunuyordu. Odada Sadiyenin babaannesi ve annesi vardı. Hoca hanıma karşıyken yürerken verileceğini bildiği bir «selâm-âleymüm» ü ağır bir teklüfzla söyledi.

Sadiyenin babaannesi ve annesi güler yüzle misafirlerini buyur ederlerken Hoca hanım:

— Aman ne haval dedii.

Baba anne:

Ya... diye tasdik ettikten sonra komşuile konuşacağı için memnun bir halde:

— Ne mübarek hava... Durup, durup, kara bulutlar geçiyor. Her bulut geçişinde bir sağnaktır boşalıyor. dedi. Biraz ciddiyetle söylediği sözlerden sonra yüzüne bir tebessüm vererek lâfı değiştirdi: «...sözlüm. Sirmalıya efendi ne sayılır» dedi.

Belki komşu Hoca hanım bu suale cevap verecekti. Fakat baba anne hemen yine konuşmaya devam etti.

— O çok mübarek bir herif. Sözüni hiç esirgemiyor. Lâk diye söylüyor. Geçen vazada orada fiskas eden kadınları bir paylama payladı ki... «Fatma hanıma sabah açına buyurursunuz. Orada evi-â-türü dedikodu yaparsınız. Bu yetmez gibi burada da fiskası bırakmazsınız» dedi. Ve Süleyman efendiyi hayranlığım gösterir bir tarzda delirinin tutarak güldü.

Bir müddet sustular. Çünkü yine kara bulutlardan biri ortalmıştı.

Evin kızı Sadiye bu sükûneti kapıda sorduğu suali tekrar ederken dağıttı.

— Şaziye ablam niçin gelmedi?

Kimşu Hoca hanım:

— Şaziye ablanın işi var. İşini bitirdikten sonra arkadaşları terzi Cemileye gidecek. dedi. Bu sırada karşıdan eski bir plâk sesi geliyordu. Komşu Hoca hanımın kızı Şaziye çaldığı plâğın sesini keşleyecek kadar güzel bir sesle:

— Asker oldum ziyade

Buğün aşkım şiyate

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(Samatya, Yenikapı, Beyoğlu ve Nazmiye'ye dair.)

I — Samatya.

Sirmalı çıkmazında akşam, her sokaktan erkek olur. Fakat, bunun farkında olmayan Nazmiye, her akşam, alaca karanlıktaki pencerenin önüne oturup suratı asık babasını bekler; ve her akşam, geç kaldığı için, sofraya başında babasıyla kavga eder;

— Tek başına ben, bu evin içinde delireceğim-

Diye, tutturur.

Bu akşam yemeği hazırlayıp, her işi bitirdikten sonra, gaz lambasını da kırsarak konsolun üzerine yerleştirdi; beyaz patiska perdelerin arkasına oturdu. Akşam karanlığı yavaş yavaş kaldırımlara sınıyordu. Bugün babasının geç kalmasına öfkelenmiyordu. Sirmalı çıkmazı, bu vakitte, Nazmiyeye her günkinden aydınlık görünürdü. Sokaktaki evlerin pencerelerine söyler yağlı solları bir göz attı: Perdeler hep imişti. Bitişikteki tahtaperde ile çevrilmiş, Nimetullah efendilerin avlusunda, yeni gelinleri Fikriye, balık kızartıyordu. Avluya her zaman bu pencereden sarkıp, Nazmiye, gayet iyi seyredilebili; fakat bugün dikkatli bakmadı, gözleri hep köşebaşında idi. Ha şimdi öncecek, ha şimdi döndü... diye babasını bekliyordu.

Bütün heyecanına rağmen, birkaç dakika sonra, farkında olmadan gözleri, balık kızartılan avluya kayd. Sirmalı çıkmazın, balık kokusu, balık dumanı dolaşmıyordu. Nazmiye:

— Fikriye de, sokakı pis pis kokuttu!

Diye söyledi. Camı açtı onunla konuşmak fikri ile pencereden başını uzattı. Sonra konuşmaktan vaz geçti. Ve mis gibi balık kokusunu ciğerlerine kadar derin bir nefesle çekti. Ve birden, odayı balık dumanı bürümüşün diye, camı indirdi.

— Belki babam da, üç aylıklar çıktı ise, balık alır gelir... diye, düşündü. Ve bu saatten sonra balıkları temizlemeyi göze alıp almıyacağını kestirmeye çalıştı.

Şimdi Sirmalı çıkmazı, isli dar bir sobaborusu manzarasını arz ediyordu. Nazmiyenin babası Niyazi efendinin ve Sirmalı yolunun, yolunu kesmişti. Köşebaşındaki çarpık elektrik direğinin altından, avazı çıktığı kadar bağırın yorgunuların sesi, Niyazi efendinin tabhta duvarlarına çarparak girerme dönerdi. Sahtekar bile bu sokaka girme zahmetine katılmıyordu, sadece bir kere şöyle köşebaşından başlarını uzatıp bağırarakla iktila ederlerdi. Bu hal, tipik köşebaşındaki lamba gibi, Niyazi efendiyi kızdırir. Yıllar vardır ki, Niyazi efendi, köşebaşındaki lambanın geçeleri biraz-cık olsun, evinin kapısının önünde aydınlatmadığı için, kâşperer dururdu.

— Elbette aydınlatmaz, derdi kendi kendine, çünkü: Köşe başından fakirihane, tamam ellı adım...

Karanlıktaki kapının anahtar deliğini

bulmak için uğraşmak, onu müthiş sinirlendirdirdi.

Sirmalı çıkmazı, Sirmalı çıkmazında oturanlarıdır. Birbirine yaslanan sekiz on hane, ancak Niyazi efendinin fakirhanesinin halinden anlar. Ve Sirmalı çıkmazında akşam, her sokaktan erkek olur. Bunu bütün mahalleli gibi, Sirmalı çıkmazında oturanlar da bilmez. Fakat bu sırrı ilk defa, bu akşam vakitinde Nazmiye keşfedebildi. Kısık gaz lambasının kızılaştırdığı, beyaz perdelerin arkasından senaya bakarak:

— Daha erken!

Dedi. Ve babasının, nerede ise dönceği köşebaşına gözlerini dikti. Sokak gittikçe kararıyordu. Köşebaşındaki lamba yandıgı zaman, Nazmiye sabırsızlanmaya başladı. Bu sırada Niyazi efendi, kısa boyu, büyük şemsiyesi, ağır halli ile, köşebaşında görünürdü. Genç kız, babasının gölgesini birden farkettili.

— Ah! dedi, kendi kendine, Allahtan başka bir şey istemiş olsaydım, verecekmiş. Babam balık getiriyor.

Bakikaten Niyazi efendinin parmağına takılı bir şeyler vardı. Kostu, kopyuı açtı. Bu sırada Niyazi efendi, komşu avluda balık kızartan, Fikriye ile:

— Ne o... Hanım kızsım... Kolay gelsin.

Balık mı kızartıyorsunuz?

Şeklinde konuşuyordu. Nazmiye dikkat edince, babasının parmağına takılı olan şeylerin, balık değil, iki marul ile birkaç soğan olduğunu gördü. Fena halde iclerdi.

Hele, üç aylıklar bugün de çıkmadığını öğrenince, büsbütün keyfi kaçtı.

Komşuları, yeni gelin, Fikriyenin kendisine tavsiye ettiği tırnak boyasını, almazı kurmuştu. Bu iş için, Kalıncıya kadar tramvay parası da dahil, babasından elini kurşu koparabilecekini ümit ediyordu. Ne yazık. Üç aylıkların çıkacağı gün, hâlâ belli değildi.

II — Yenikapı

Üç aylıklar çıktığı gün, Niyazi efendi, elini kolunu sallıya sallıya mahalle kahvesine girdi. Dost ababın gözü önünde, yüz elini kurşu kahve borcunu ödedi. Kır bilyıklarını düzelterek, kemali azametle,

— Derviş! Bakysana evlâd... Şu bizim tebesirleri şii! diye, oturdugu yerden seslendi. Derviş, böyle anlarda müşterilerine müthiş iliflat ederdi.

— Emredirin efendi ağabey...

Diye, terahül bir sesle kahveyi emlattı. Niyazi efendi, masanın üzerindeki paraları sayarken, yan gözle duvardaki:

Hak rahmet eylesin:

Vereşiyse dün sizlere ömür!

Leyhasına bakmakdan kendini alamadı. Her vakit olduğu gibi, Derviş,

— Camım Niyazi efendi, o levha sirtlere göre değil!

Diye, attı. Niyazi efendinin yüreği-

(Sonu sahife: 7 de)

(Sonu sahife: 7 de)

